

PROF MS MAKHANYA, REKTOR EN VISEKANSELIER

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA

VERWELKOMING

VIRTUELE BEKENDSTELLING VAN DIE THABO MBEKI SKOOL VIR

OPENBARE EN INTERNASIONALE SAKE

"Afrika-universiteite se reaksie op die nuwe wêreldorde na Covid-19"

22 SEPTEMBER 2020, 15:00 – 16:00

Dankie aan

- Programdirekteur: Dr Geraldine Fraser-Moleketi, Lid van die TMF Adviesraad en Kansellier van NMMU
- President Thabo Mbeki, Unisa-kanselier en beskermheer van die Thabo Mbeki Stigting
- Lede van die diplomatieke korps
- Mnr Busani Ngcaweni, ondervoorsitter (namens mnr S Simelane, Voorsitter van die Unisa Raad)
- Dr Brigalia Bam, Voorsitter van die Thabo Mbeki Stigting
- Professor V McKay, waarnemende viserektor: Onderrig, Leer, Gemeenskapsbetrokkenheid en Studente-ondersteuning
- Lede van Unisa se uitvoerende en uitgebreide bestuur
- Mnr Max Boqwana, hoofbestuurder: Thabo Mbeki Stigting
- Lede van die raad van die Thabo Mbeki Stigting

- Prof Sibusiso Vil-Nkomo, Direkteur van die Thabo Mbeki Afrika-skool vir openbare en internasionale sake
- Me Chigomezgo Gondwe wat die uitvoering gaan doen
- Personeellede van die Thabo Mbeki Skool vir Openbare en Internasionale Sake
- Unisa-personeel en -studente
- Lede van die media
- Geagte gaste, dames en here

Goeie middag aan u almal. Ek weet ek praat namens ons Raad, Senaat, uitvoerende bestuur, personeel en studente wanneer ek u geluk wens met hierdie heuglike en geskiedkundige gebeurtenis – die bekendstelling van die Thabo Mbeki Skool vir Openbare en Internasionale Sake.

Dit is my voorreg om vandag die aangeleentheid te bespreek wat sonder twyfel, 'n wêreldwye – dalk kan ek selfs sê *die* wêreldwye – tema van bespreking is wanneer dit by hoër onderwys kom; dit is "universiteite se reaksie op die nuwe wêreldorde na Covid-19". Hoe reageer Afrika-universiteite op die nuwe wêreldorde na Covid-19?

INLEIDING

Tradisionele begrip van 'n "nuwe wêreldorde" is gegrond op dramatiese – 'n mens kan selfs sê ongewone – veranderinge in internasionale politiek en magsbalans wat die potensiaal het om die globale status quo – beter of slegter – te verander tot 'n nuwe wêreldorde. Die definisie erken en aanvaar onvoorwaardelik 'n globale wêreld en ons interafhanklikheid as nasiestate hou fundamenteel verband met die ideologie van "wêreldregering" wat die gesamentlike identifisering, begrip en hantering van internasionale probleme wat nie deur een nasie op sy eie opgelos kan word nie, ondersteun. Ons moet ook met betrekking tot regering onthou dat hierdie interafhanklikheid verder as die mens strek om die hele biosfeer in te sluit. Sodanig is volhoubaarheid en klimaatverandering ook ons gesamentlike verantwoordelikheid.

'n Nuwe wêreldorde na Covid-19 sal dan natuurlik in ag moet neem dat 'n dinamiese mengsel van die gevolge van 'n globale pandemie vir nou min sekerheid inhou en chaos veroorsaak in internasionale ekonomieë en gemeenskappe. Daar is dus geen twyfel nie dat Covid-19 die globale ontwrigting versnel wat reeds onderweg is om die internasionale spanning van die afgelope paar jaar tot 'n punt te bring. Terselfdertyd, en ietwat paradoksaal, dwing Covid-19 die tipe gesamentlike identifisering, begrip en hantering (wêreldregering) van hierdie internasionale kwessie, waarvan die oplossing verder strek as die vermoë van enige enkele nasie.

HOËR ONDERWYS IN KONTEKS

Kom ek plaas die huidige stand van hoër onderwys in konteks. Ek sal dit kortliks doen.

Daar word voorspel dat die vraag na hoër onderwys van 97 miljoen studente in 2000 na meer as 262 miljoen studente sal toeneem teen 2025 (UNESCO 2009:10) – dit van die basis van 68 miljoen in 1991. Die meeste, indien nie al die universiteite nie, veral die in ontwikkelende lande, het dus vinnige groei in studentegetalle en voortdurende vraag na toegang ervaar. Soos ons verder in die 21ste eeu inbeweeg, en gegewe die beraamde bevolkingsdemografie, veral in Afrika, is hierdie getalle min in vergelyking.

Terselfdertyd betree hoër onderwys in die 21ste eeu 'n onseker toekoms wat die idee, rol en doel van onderrig, en daarmee saam die rol van die universiteit, bevraagteken. Belangrike aandrywers van die huidige ontwrigting sluit die volgende in:

- Groeiende ideologiegedrewe geopolitieke spanning en konflik tussen Amerika en ander Westerse lande, asook China en Noord-Korea; byvoorbeeld, Brexit en sogenaamde Trumpisme word deur internasionale angstigheid en spanning aangevuur en dra by tot die bekommernisse oor groeiende potensiaal vir toekomstige konflik op internasionale skaal.

- 'n Grenslose, maar toenemende verdeelde, wêreld wat deur 'n veranderende bevolkingsdemografie beïnvloed word.
- Bekommernisse oor volhoubaarheid, sosiale geregtigheid, gelykheid en voortdurende Westerse heerskappy.
- Toenemende finansiële beperkings in die vorm van afnemende subsidies, groeiende, onvolhoubare studentefoë en massiewe vlakke van studenteskuld.
- Bekommernisse oor die voortdurende internasionalisering van hoër onderwys, veral die oorgrensbeweging van studente, akademië en geleerdes, met sommige universiteite wat reeds 'n beduidende afname in inskrywings en aanstellings beleef. Dit sal ernstige finansiële implikasies vir daardie universiteite inhou, veral in lande soos die VK, Australië, die VSA, Japan, Suid-Korea en Nieu-Seeland, wat grootliks op die inkomste van buitelandse studente staatmaak vir hul volhoubaarheid en hul bydra tot hul nasionale ekonomieë. Hulle sal alternatiewe maniere moet vind om inkomste te genereer.
- 'n Magdom "spelers" of belanghebbendes (private en kommersiële voorsieners) wie se doelstellings wesenlik verskil van die wat tans aanvaar of vir voorsiening gemaak word.
- Die globale pandemie, naamlik Covid-19, wat nuwe uitdagings bygevoeg het en tot bestaandes bygedra het.

Onderliggend hieraan, en wat dryfkrag verleen aan die verandering wat onderweg is, is die **vinnige tegnologiese innovering, toenemende digitalisering, 4IR, en onlangs 5IR.**

Die Wêreld Ekonomiese Forum (2019) som die 4de Industriële Revolusie soos volg op:

Die Vierde Industriële Revolusie verteenwoordig 'n fundamentele verandering in die wyse waarin ons leef, werk en by mekaar aansluiting vind. Dit is 'n nuwe hoofstuk in menslike ontwikkeling wat deur buitengewone tegnologiese vooruitgang aanvang neem met die van die eerste, tweede en derde industriële revolusies. Hierdie vooruitgang smelt saam met die fisiese, digitale en biologiese wêreld op wyses wat beide groot belofte en moontlike gevaar inhou. Die tempo, breedte en diepte van hierdie revolusie dwing ons om te herdink oor hoe lande ontwikkel, hoe organisasies waarde skep en wat dit beteken om mens te wees. Die Vierde Industriële Revolusie gaan oor meer as net tegnologiegedrewe verandering, dit is 'n geleentheid om almal te help, insluitende leiers, beleidmakers en mense van alle inkomstegroepe en nasies, om samelopende tegnologieë in te span om 'n inklusiewe mensgeoriënteerde toekoms te skep. Die ware geleentheid is om verder as tegnologie te kyk en maniere te vind waarop die grootste hoeveelheid mense moontlik die geleentheid het om hul families, organisasies en gemeenskappe positief te beïnvloed (p 1).

Vir hoëronderrwysinstellings in ontwikkelende gemeenskappe is beide die aspekte van "bedreiging" en "belofte" waar. Aan die een kant

sukkel die meeste om 'n ongeëwenaarde verhouding van ingewikkelde en (moontlik) afbrekende sosioëkonomiese en politieke magte te navigeer; aan die ander kant bied die moontlikheid en belofte van 4IR 'n platform vir die oorgang na 'n meer gelyke, relevante toekoms. Verder, selfs terwyl instelling van hoër onderrig in ontwikkelende samelewings sukkel met hul kontekstuele realiteite teenoor 4IR (en tegnologiese innoverings opsigself), is hulle verplig om die prinsipiële institusionele verandering te hanteer wat nodig is om die voordele van hul aanbiedinge te geniet, en die ontwrigtende invloed wat dit sal hê met betrekking tot institusionele leierskap en bestuur, asook die behoefte aan (akademiese, professionele en administratiewe) personeel en studente van alle ouderdomme om af te leer en weer te leer vir 'n toekoms wat min sekerheid inhou.

In 'n verslag getiteld "The future of jobs: skills stability", het die Wêreld Ekonomiese Forum (2016) voorspel dat teen 2020, gemiddeld meer as 'n derde van die nodige kernvaardighede van die meeste beroepe uit vaardighede sal bestaande wat tans nog nie vir daardie beroep nodig is nie (p 13). Soos 'n toenemende aantal artikels getuig van werksverliese en verminderings, is dit nie verbasend dat vrae gevra word oor die doel en relevansie van onderrig nie. Wie, en vir wat, onderrig ons?

Laastens, met hierdie aandrywers het die waarneembare neiging van 'n groeiende konteksgedrewe "isolasie" in die globale hoër onderwys gekom, en daarmee saam, die disaggregasie, of soos seker geleerdes dit noem, die "herbou" van hoër onderwys tot nasiestate, streeks- en selfs nasionale gebiede, wat spesifiek voorsiening maak vir eie, gekontekstualiseerde en onmiddellike behoeftes. Covid-19 het dit versnel en vererger.

DIE GLOBALE INVLOED VAN COVID-19

Die Covid-19-pandemie het erge ongelykhede wat in beide ontwikkelde en ontwikkelende gemeenskappe bestaan na vore gebring wanneer dit kom by toegang tot onderrig opsigself en geskikte toestelle vir leer en die internet. Toe die pandemie toegeslaan het en die inperkingsmaatreëls ingestel is, was die meeste ouers, onderwysers, kinders en studente gedwing om tuis te bly en toestelle en internettoegang te deel waar dit beskikbaar was, beide vir tuisskoling en hoëronderwysstudies.

Die meeste instellings het geskarrel om na volledige aanlynonderrig te beweeg in wat hulle "noodafstandsonderrig" genoem het. Tot dusver was dit 'n ontnugterende ervaring. Daar was 'n ongemaklike bewuswording vir die meeste dat oop, afstand- en e-leer 'n kenmerkende onderrigmodel is wat sy eie tipe en vlakke van kundigheid benodig, van pedagogiese ontwerp en lewering van

gehalteonderrig tot die versekering dat gepaste IT-infrastruktuur in plek is om aanlyn onderrig en institusionele bedrywighede te fasiliteer.

Daar is die gewaarwording dat 'n mens nie eenvoudig *aanlyn gaan* nie. Min het die kompleksiteit van hierdie onderrigmetode besef en die meeste was heeltemal onvoorbereid vir die meegaande koste.

Verder het dit gou duidelik geword dat die meeste onderwysers, ouers en studente nie van aanlyn onderrig hou nie; soveel so dat baie eenvoudige gekies het om die akademiese jaar te laat vaar in die hoop om in die komende jaar fisiese onderrig te hervat. Ons kan dit sien in die swak inskrywingstatistiek vir die nuwe akademiese jaar in die globale Noorde.

Terwyl niemand met sekerheid weet waarheen die pandemie ons gaan neem nie, moet ons dit toepas wat ons reeds weet, naamlik:

1. ***Ouers is toenemend betrokke by hul kinders se onderrig.*** Hiermee kom baie spesifieke verwagtinge oor wat hulle vir hul geld wil hê – en hulle wil waarde vir geld hê. Hulle wil 'n sê hê, en met daardie "sê" kom verwagtings wat dikwels (verstaanbaar) jammerlik oningelig is wanneer dit kom by die werk wat opvoedingswetenskaplikes doen. Ons het, byvoorbeeld, baie ouers

gesien wat 'n vermindering in fooie eis of geen fooie wil betaal nie, omdat daar "geen onderrig" voorsien is nie. Hierdie siening dra nie kennis van die groot hoeveelheid werk wat onderrigpersoneel 24/7 doen om kursusmateriaal te herontwerp vir aanlyn lewering, en so aan, nie.

2. ***Studente het verskillende verwagtings en neem toenemend onderrig in hul eie hande.*** In die noordelike halfrond begin die nuwe akademiese jaar in September en dit sal interessant wees om te sien tot watter mate inskrywings in werklikheid verander. Inligting kom egter reeds deur dat studente plekke in vooraanstaande universiteite geweier word (waar hulle voorheen voorwaardelik aanvaar is) op grond van finale punte wat afwaarts aangepas is ooreenkomstig die invloed van Covid-19 op die skoolstelsel. Hierdie aanpassings word deur algoritmes gedoen wat bewys om swak ontwerpe te wees en wat duidelike bewys lewer van klas- en rasvooroordeel. Dit lei tot wydverspreide woedende protesaksie deur studente en onderwysers in die VK. Ten tye van hierdie skrywe, blyk die foute hanteer te wees. Hierdie insident bied 'n fassinerende insig tot die mag, tog feilbaarheid, van algoritmes in die verkeerde hande, die gevaar daarvan om te swaar op tegnologie te steun en die mag en gesag van sosiale beweeglikheid op die onderwysers wat hul studente se vermoë ken

en van studente wat nie bang is om hul regmatige verwagtings aan te voer nie.

3. ***Dit is moontlik dat Suid-Afrikaanse en Afrika-universiteite 'n afname in inskrywings sal sien*** as gevolg van finansiële ontwrigting en beperkings wat Covid-19 meebring. Ons sal hierdie moontlike invloed moet oorweeg in ons strategieë en beplanning vir die komende akademiese jaar.
4. Neem ook kennis dat ***globale neigings 'n groeiende belangstelling in nie-graadprogramme bo graadprogramme toon, veral onder benadeelde gemeenskappe***. Dit hou verband met die behoefte aan vinnige vaardigheidverbetering om diensgeleenthede te vermeerder. Dit is belangrik vir Suid-Afrikaanse en Afrika-universiteite met betrekking tot die kwessies rondom sertifikaatinskrifwings en swak sukses- en deursitkoerse.
5. ***Die rol van onderrig, leer en navorsing kom onder die loep***. Terwyl, aan die een kant, die pandemie die sterkpunte van onderrig en leer en die belangrikheid van die onderwyser-leerder-verhouding onthul het, het dit ook 'n paar ernstige tekortkominge ontbloot, onder andere die twyfelagtige gehalte en relevansie van die kursusmateriaal, die pedagogiese modules wat vir onderrig gebruik word en die probleme om sulke inhoud vir aanlyn lewering aan te

pas. Sommige onderwysers is soortgelyk ontbloeit vir hul streng nakoming van metodes en praktyke wat nie in voeling met die behoeftes en praktyke van 21ste eeus is nie, asook nalating om te verseker dat hul inhoud aan die voorpunt van pedagogiese ontwikkelings in hul vakgebiede staan. Dit sal waar wees om te sê dat dit daardie akademici wat die verandering snap en geïntegreerde tegnologie in die didaktiek aanvaar, gemaklik en suksesvol daarby aanpas. Die pandemie het inderwaarheid 'n gesamentlike ontbloting en waarskuwing gebring om die relevansie van beroepe in die lig van 21ste-eeuse eise en behoeftes in 'n digitale wêreld te verseker. Beide inhoud en pedagogie moet hersien word met die oog op die toekoms se behoeftes.

6. Interessant genoeg het die ***pandemie navorsing oor baie nodige belangstelling en entoesiasme voorsien***. Ons het globaal, kontinentaal en in Suid-Afrika gesien dat die rol van navorsing aangepas is om navorsing in te sluit oor die impak van die pandemie. Laboratoriums voorsien PBTs en handreinigers en daar is 'n beduidende hoeveelheid gesamentlike navorsing oor entstowwe, en so aan. Ons sien hernude belangstelling in beroepsgesondheid asook geestesgesondheid en gesondheidsorgstelsels, maatskaplike dienste en gemeenskapsbetrokkenheid en -ondersteuning. Vakwetenskappe wat statistiese ontledings, voorspelling en modelle gebruik is ook in

die kollig en buiten die navorsingskwessies wat tans onderweg is, kan hierdie vakgebiede ook 'n toename in inskrywings sien.

7. As daar nog enige twyfel was, is dit nou duidelik dat ***tegnologie 'n toenemende rol in die lewering van hoër onderwys gaan speel***. Die omvattende proses van hervisualisering van die universiteit is tans onderweg, en ek wil byvoeg dat dit 'n baie dinamiese proses is wat beide moed en deursettingsvermoë verg.
8. Hierdie hervisualisering sal waarskynlik baie uitdagings bring – wat almal koste-implikasies het. Sommige hiervan sluit in:
 - ***veranderende werkstoestande vir personeel***
 - ***die tipe studente wat ons sal kan akkommodeer***
 - ***verandering/herprioritisering van begrotingsvereistes vir beide die staat en universiteite***
9. ***Mededinging van buite***. Alhoewel baie gesê en geskryf word oor die mededinging van buite, kan dit eers bepaal word wanneer die virus onder beheer gebring is deur entstowwe en 'n mate van "normaliteit" teruggekeer het. Alhoewel dit tyd mag neem om na die gewenste status terug te keer, sal universiteite slegs sekere aspekte van aanlyn leer volg sodra dit gebeur, en soos wat dit finansiële voordele bied.

10. *'n Onduidelike en onseker globale toekoms.* Universiteite moet kreatiewe denkers wees om op die onsekerhede van ons toekoms in die wêreld te kapitaliseer; hulle moet innoverende wyses vind om hul realiteite te akkommodeer maar steeds gehalteonderrig aan hul studente bied.
11. Ons sal duidelik inkomste moet genereer buite ons tradisionele subsidie-inkomstebasis en ons moet dringend prioritiseer. As hoëronderwysinstellings moet ons
- fokus op wie ons is en ons rol en impak tuis en op die kontinent om te verseker dat ons almal in daardie verband dieselfde dink
 - nagraadse studente van ander lande teiken wie se inskrywings meer inkomste sal genereer
 - ons aantal SLPs (kort leerprogramme) moet verhoog om ons inkomste te verhoog
 - ons aantal sertifikaatprogramme verminder en ons eie graadprogramme skep
 - na ons intellektuele vermoë en patente kyk met die oog op skepping van inkomste. Ons moet op hierdie navorsingsartikels en -publikasies kapitaliseer en nie net ons kennis en kundigheid weggee nie en ons moet ons kapitaalbeleggings maksimeer.

TEN SLOTTE

Ten slotte, ons is in 'n ontwrigtende siklus in hoër onderwys wat steeds deur Covid-19 ontwrig word. Niemand kan met sekerheid voorspel hoe die wêreld na Covid-19 gaan lyk nie. Ons kan slegs dit wat ons reeds weet vergroot, naamlik dit wat ek met u gedeel het, en bespiegel oor wat gaan gebeur. Afrika is in die bevoorregte posisie om iets van sy toekoms te sien deur na die impak van Covid-19 in die noordelike halfrond te kyk. Dit gee ons die geleentheid vir risikobehoordeling en-verkleining so ver as moontlik.

Soos wat ons die uitdagings van Covid-19 ervaar en 'n opname maak van ons nuwe realiteite, moet ons besef dat ten spyte van die gevolge van Covid-19, het ons die rare geleentheid om ons "hardeskywe te formateer" wanneer dit by Afrika-universiteite en hul rol en invloed op die kontinent kom.